

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0524U000188

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 24-05-2024

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Мартін Аліна Миколаївна

2. Alina M. Martin

Кваліфікація: к.пед.н., доцент, 13.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-8886-2585

Вид дисертації: доктор наук

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 13.00.01

Назва наукової спеціальності: Загальна педагогіка та історія педагогіки

Галузь / галузі знань: Не застосовується

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 13-06-2024

Спеціальність за освітою: Диплом спеціаліста, спеціальність "Педагогіка і методика середньої освіти. Географія". Диплом магістра, спеціальність "Початкова освіта"

Місце роботи здобувача: Центральнoукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка

Код за ЄДРПОУ: 02125415

Місцезнаходження: вул. Шевченка, буд. 1, Кропивницький, Кропивницький р-н., 25006, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): Д 23.053.02

Повне найменування юридичної особи: Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка

Код за ЄДРПОУ: 02125415

Місцезнаходження: вул. Шевченка, буд. 1, Кропивницький, Кропивницький р-н., 25006, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка

Код за ЄДРПОУ: 02125415

Місцезнаходження: вул. Шевченка, буд. 1, Кропивницький, Кропивницький р-н., 25006, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 14.07, 14.09.23, 14.09.25

Тема дисертації:

1. Формування основ природознавства у дітей дошкільного та молодшого шкільного віку в історії педагогіки України (XX – початок XXI століття)
2. Natural Science Basics Formation in Children of Preschool and Elementary School Age in the History of Pedagogy of Ukraine (20th – beginning of 21st century)

Реферат:

1. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук зі спеціальності 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки. – Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка. – Кропивницький, 2024. У дисертації розкрито й цілісно охарактеризовано становлення й розвиток формування основ природознавства в дітей дошкільного та молодшого шкільного віку в теорії та практиці вітчизняної освіти XX –початку XXI століття. Обґрунтовано методологічні засади дослідження та проаналізовано джерельну базу обраної проблеми. Досліджено та обґрунтовано періодизацію історико-педагогічної проблеми формування основ природознавства в дітей дошкільного та молодшого шкільного віку, виокремлено два періоди: I період (початок XX ст. – 1990 р.) – формування в дітей дошкільного та

молодшого шкільного віку основ природознавства, що передбачає вивчення природи та започаткування виробничого краєзнавства; пріоритетна зміна в пізнанні природного й соціального довкілля; II період (1991–2017 рр.) – формування в дітей дошкільного та молодшого шкільного віку основ природознавства в незалежній Україні, що передбачає формування основ природознавства в дітей дошкільного та молодшого шкільного віку в контексті стандартизації та наступності. Охарактеризовано передумови та наукові засади формування основ природознавства в дітей дошкільного та молодшого шкільного віку. Проаналізовано еволюцію змісту основ природознавства за нормативними документами дошкільної та початкової освіти в Україні XX – початку XXI століття. Досліджено навчально-методичне забезпечення формування основ природознавства в дітей дошкільного та молодшого шкільного віку. Розкрито форми й методи формування основ природознавства в практичній роботі дошкільних та початкових закладів освіти України у XX – на початку XXI століття. Висвітлено особливості реалізації наступності у формуванні основ природознавства в дітей дошкільного та молодшого шкільного віку у досліджуваний період. Ключові слова: основи природознавства, формування основ природознавства, природа, природничо-наукова картина світу, картина світу, середовищний підхід, екологічний підхід, екологізація освіти, парадигма, дитина дошкільного віку, молодший дошкільник, наступність.

2. Thesis for obtaining Doctor of Pedagogical Sciences Degree in the specialty 13.00.01 – General Pedagogy and History of Pedagogy. – Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University. – Kropyvnytskyi, 2024. Formation and development of natural science basics formation in children of preschool and elementary school age in theory and practice of national education of the 20th – beginning of the 21st century have been revealed and holistically characterized in the thesis. Methodological foundations of the research have been substantiated and the source base of the selected problem has been analyzed. Division into periods of the historical-pedagogical problem of the natural science basics formation in children of preschool and elementary school age has been investigated and substantiated, two periods have been distinguished: the first period (beginning of the 20th century – 1990) – the natural science basics formation in children of preschool and elementary school age, which involves studying nature and initiation of productive local history study; a priority change in the knowledge of natural and social environment; the second period (1991 – 2017) is the natural science basics formation in preschool and elementary school children in independent Ukraine, which involves the natural science basics formation in preschool and elementary school children in the context of standardization and continuity. Preconditions and scientific foundations of the natural science basics formation in children of preschool and elementary school age have been characterized. The evolution of the content of natural science basics according to the regulatory documents of preschool and elementary education in Ukraine in the 20th – the early 21st centuries has been analyzed. Educational and methodical support for the natural science basics formation in children of preschool and elementary school age has been studied. Forms and methods of forming natural science basics in practical work of preschool and elementary educational establishments of Ukraine in the 20th – at the beginning of the 21st century have been revealed. Peculiarities of continuity implementation in the natural science basics formation in children of preschool and elementary school age during the research period have been highlighted. Key words: natural science basics, natural science basics formation, nature, natural-scientific world picture, world picture, environmental approach, ecological approach, ecologization of education, paradigm, preschool child, younger preschooler, continuity.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Мартін А. М. Пошуки шляхів формування змісту шкільного природознавства (XIX – початок XX століття). Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки. Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2009. Випуск 87. С. 120–123.
- Мартін А. М. Аналіз навчальних планів з природничих дисциплін у середніх навчальних закладах II половини XIX – початку XX століття. Вісник Черкаського національного університету ім. Б. Хмельницького. Серія: Педагогічні науки. Черкаси, 2009. Випуск 166. С. 102–105. <https://eprints.cdu.edu.ua/1639/1/166-102-106.pdf>
- Мартін А. М. Природа як засіб естетичного виховання молодших школярів у творчій спадщині В.О.Сухомлинського. Педагогічний альманах: Збірник наукових праць. Херсон: РІПО, 2010. Випуск 8. С.261–266. https://drive.google.com/file/d/0B3AWUScdBCMFdGEwVkhVcmprY3M/view?resourcekey=0-uAD80H7Z_LWnr5acaVD6hA
- Мартін А. М. Роль зарубіжних вчених-природознавців у розвитку змісту природничої освіти (друга половина XIX–початок XX століття). Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки. Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2010. Випуск 91. С. 138–141. <https://core.ac.uk/download/pdf/83100055.pdf>
- Мартін А. М. Організаційно-педагогічні умови діяльності вчителя у процесі реалізації змісту природничої освіти в закладах з інклюзивною формою навчання. Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки. Кропивницький: РВВ ЦДПУ ім.В.Винниченка, 2019. Випуск 174. С. 149–153. <https://www.cuspu.edu.ua/ua/arkhiv-publikatsii/568-general-information/naukovi-chasopysy-tdpu/pedahohichni-nauky/publikatsii/10549-vipusk-174-2019>
- Мартін А. М. Проектування освітнього процесу: від традицій до сучасних трансформацій. Наукові записки. Кіровоградського державного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки. Випуск 194. Кропивницький: РВВ ЦДПУ ім. В. Винниченка, 2021. С. 154–158. DOI:10.36550/2415-7988-2021-1-194-154-158 <https://pednauk.cuspu.edu.ua/index.php/pednauk/issue/view/17/23>
- Мартін А. М. Дослідницька діяльність як спосіб стимулювання пізнавальної активності молодших школярів. Наукові записки. Серія: Педагогічні науки. Кропивницький: РВВ ЦДПУ ім. В. Винниченка, 2022. Випуск 204. С. 201–204. DOI: 10.36550/2415-7988-2022-1-204-201-204 <https://pednauk.cuspu.edu.ua/index.php/pednauk/issue/view/26/37>
- Мартін А. М. Упровадження здоров'язбережувальних технологій в освітній процес закладів дошкільної освіти. Наукові записки. Серія: Педагогічні науки. Кропивницький: РВВ ЦДПУ ім. В. Винниченка, 2022. Випуск 205. С.129–133. DOI: 10.36550/2415-7988-2022-1-205-129-133
- Мартін А. М. Екологічна освіта як складник сталого розвитку природи й суспільства. Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Дрогобич: Видавничий дім «Гельветика», 2022. Вип. 52. Том 2. С. 223–226. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/52-2-34>
- Мартін А. М. Наступність формування основ природознавства в дітей дошкільного та молодшого шкільного віку. Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених. Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Дрогобич: Видавничий дім «Гельветика», 2022. Вип. 53. Том 1. С.366–370. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/53-1-54>
- Мартін А. М. Реалізація особистісно орієнтованого навчання на уроках природознавства. Науковий журнал «Інноваційна педагогіка». Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій: Видавничий дім «Гельветика» 2022. Вип. 50. Том 1. С.18–21. DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2022/50.1.3>
- Мартін А. М. Формування природничо-наукової картини світу у дітей дошкільного та молодшого шкільного віку. Науковий журнал «Інноваційна педагогіка». Причорноморський науково-дослідний

інститут економіки та інновацій: Видавничий дім «Гельветика» 2023. Вип. 56. Том1. С.32–35. DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/56.1.6>

- Мартін А. М., Тарапака Н. В. Психолого-педагогічна готовність дітей старшого дошкільного віку до навчання в школі. Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки. Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2013. Випуск 122. С. 337–444
- Мартін А. М., Тарапака Н. В. Погляди В. Сухомлинського на проблему взаємодії дошкільного навчального закладу, школи та родини. Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки. Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2013. Том 1. Випуск 123. С. 297–301
- Мартін А. М., Тарапака Н. В. Погляди С. Ф. Русової на проблеми морального виховання дітей дошкільного віку. Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету. Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2015. Вип. 140. С. 136–140
<https://cusu.edu.ua/images/download-files/naukovi-zapysky/v140.pdf>
- Alina Martin. Natural science competence as a personal resource for maintaining health in conditions of social and natural extreme challenges. National Health as Determinant of Sustainable Development of Society. Editors: Nadiya Dubrovina & Stanislav Filip. Monograph. School of Economics and Management in Public Administration in Bratislava, 2021, P. 283–292 ISBN 978 – 80 – 89654 – 73 – 4
http://www.vsemvs.sk/portals/0/Subory/Mono_VSEMvsMED2021.pdf
- Alina Martin. Sustainable development of society in the context of genesis indicators, directions of development of social processes and tendencies of establishment of the primary natural education as an indicator of changes in the system "man – nature". Monograph. Role of science and education for sustainable development. Publishing House of University of Technology, Katowice, 2021, P. 489–500. ISBN 978 – 83 – 960717 – 0 – 5 <http://www.wydawnictwo.wst.pl/uploads/files/5633ffd72516ed4d3025d138734d7471.pdf>
- Аліна Мартін. Феномен «готовність» як індикатор реалізації наступності між дошкільною та початковою ланками освіти. Освіта і суспільство VI: Міжнародний збірник наукових праць. Бердянський державний педагогічний університет. Опольє: видавництво Вищої школи управління і адміністрації в Опольє, Польща. С.151–159. ISBN 978-83-66567-26-9. https://www.wszia.opole.pl/wp-content/uploads/2020/05/Zbirnyk_Osvita-i-suspilstvo-VI_new.pdf
- Alina Martin. Formation and development of the information society in the context of significant educational processes and natural accents. Selected aspects of digital society development. Series of monographs. Publishing. House of University of Technology, Katowice, 2021. P.121-131. ISBN 978 – 83 – 960717 – 1 – 2
<http://www.wydawnictwo.wst.pl/uploads/files/fd7b8107149ebd5a161d53e43d7ddb2d.pdf>
- Alina Martin. Knowledge society in the manifestations of dynamism and sustainability, the paradigmatic dimension of the system "man – natyre", the genesis of sustainable developmeht. Sustable development in a modern knowledge society: collective monograph / [editorial board Darko Bele, Lidija Weis]. – Ljubljana: VŠPV, Visoka šola za poslovne vede = Ljubljana School of Business, 2021. P.152–164. ISBN 978-961-7110-02-9 (PDF) https://www.vspv.si/uploads/visoka_sola/datoteke/mono_2021_-_vspv_b2_slovenia_cover.pdf
- Мартін А. Формування основ природознавства в дітей у контексті розвитку вітчизняної дошкільної і початкової освіти (XX – початок XXI століття). Дніпро: Середняк Т. К., 2023. 386 с. ISBN 978-617-8245-47-4 (монографія)
- Martin A. M., Fedirko Z. V., Drobin A. A., Nebelenchuk I. O., Shkurenko O. V., Ratsul A. B., Kravtsova T. O. Fundamentals of anthropo-natural interaction in the context of the leading ideas of V. Vernadsky's theory of the noosphere and processes in education. AD ALTA. Journal of Interdisciplinary Research. 2022. Vol. 12. Issue 1. Special XXV. P. 115–119. ISSN 1804-7890, ISSN 2464-6733 (ONLINE)
https://www.magnanimitas.cz/ADALTA/120125/papers/A_18.pdf
- Martin A. M., Voloshina O. S., Nebelenchuk I. O. , Fedirko Z. V., Tarapaka N. V., Kravtsova T. O., Fedorova Y. V. Lifelong education as a factor in the formation and development of value attitudes to society and nature. AD ALTA. Journal of Interdisciplinary Research. 2022. Vol. 12. Issue 1. Special XXV. P. 120–126. ISSN 1804-7890,

ISSN 2464-6733 (ONLINE) <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/39879/1/120125.pdf>

- Martin Alina, Vyshnivska Nataliya, Shpitsa Roksolana, Sakaliuk Olena, Rudenko Nina, Romanenko Lyudmila, Romanenko Kateryna The phenomenon "Nature" in social and individual culture, in sociocultural reality and in socio-cultural experience of mankind and man. AD ALTA Journal of Interdisciplinary Research 2022. (12(1)). P. 143–147. ISSN 1804-7890, 2464-6733 <https://www.magnanimitas.cz/ADALTA/120127/PDF/120127.pdf>
- Martin A., Vyshnivska N., Shkurenko O., Sukhopara I. ., Vashchenko O., Romanenko L., Romanenko K. (2022). The influence of natural objects on the beginning of children's teaching at school. Pegem Journal of Education and Instruction, 12(3), P. 12–19. <https://doi.org/10.47750/pegegog.12.03.02>

Наукова (науково-технічна) продукція: методи, теорії, гіпотези

Соціально-економічна спрямованість: не застосовується

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0116U003481

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Радул Ольга Сергіївна
2. Olga S. Radul

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-0627-1541

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка

Код за ЄДРПОУ: 02125415

Місцезнаходження: вул. Шевченка, буд. 1, Кропивницький, Кропивницький р-н., 25006, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Радул Ольга Сергіївна
2. Olga S. Radul

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-0627-1541

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка

Код за ЄДРПОУ: 02125415

Місцезнаходження: вул. Шевченка, буд. 1, Кропивницький, Кропивницький р-н., 25006, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Гриньова Марина Вікторівна

2. Maryna V. Grynova

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-3912-9023

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

Код за ЄДРПОУ: 31035253

Місцезнаходження: вул. Остроградського, буд. 2, Полтава, Полтавський р-н., 36003, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Біда Олена Анатоліївна

2. Olena A. Bida

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-0448-0852

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II

Код за ЄДРПОУ: 22112656

Місцезнаходження: площа Кошута, буд. 6, Берегове, Берегівський р-н., 90202, Україна

Форма власності: Приватна/недержавна

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Комар Ольга Анатоліївна
2. Olha A. Komar

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.04**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0003-0289-2359**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини**Код за ЄДРПОУ:** 02125639**Місцезнаходження:** вул. Садова, буд. 2, Умань, Уманський р-н., 20300, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Міністерство освіти і науки України**Ідентифікатор ROR:****Рецензенти****Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Кірдан Олена Леонідівна
2. Olena L. Kirdan

Кваліфікація: д. пед. н., професор, 13.00.01**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0002-7295-4722**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини**Код за ЄДРПОУ:** 02125639**Місцезнаходження:** вул. Садова, буд. 2, Умань, Уманський р-н., 20300, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Міністерство освіти і науки України**Ідентифікатор ROR:****Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Котелянець Наталка Валеріївна
2. Kotelianets Natalka V.

Кваліфікація: професор, 13.00.02**Ідентифікатор ORCID ID:** Не застосовується**Додаткова інформація:** ;<https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57204473081>

